

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celipoli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 16.

V Ljubljani, 15. avgusta 1876.

Tečaj XVI.

Lahkomiselnost.

Začetek lahkomiselnosti je raztresenost in brezskernost, a raztresen človek ni vselej lahkomiselen. Kdor je lahkomiselen, ravna vse brez skerbi in preudarka. Stvari gredo mimo njega, a on se za vse to ne zmeni. Najsvetejše reči so njemu čisto neznatne, največjo nevarnost, največjo zgubo si iz glave zbija, najimenoitnejše in najslabejše stvari so njemu vse jedno. Le to, kar je čutno in nasladno, to ga gane. Ta napaka, ki ima večkrat najslabejše nasledke, se lože družī s to, kakor z uno kervjo (temperamentom), a prirojena ni, marveč prigojena. Izgled lahkomiselnih starišev je otrokom nalezljiv. Brezskernost ali zanemarjenost v izreji ima ravno take nasledke s sabo. Vendar pa ni vse lahkomiselnost, kar se nam taka vidi na prvi pogled. Ako otrok ne stori vsega, kar se od njega tirja, ni še zarad tega lahkomiselen, vzroki so tudi večkrat drugej. Lahkomiselnost pa tudi ni hudobija, ker hudobnež preudarja, kar stori, lahkomiselen pa dela brez preudarka, tedaj se lahkomiselen drugače kaznuje, kakor hudobnež. Ker so vendar nasledki lahkomiselnosti enako pogubni, kakor hudobije, skerbi odgoja, da se lahkomiselnost ne prikaže, ako se je pa prikazala, skuša odpraviti jo. Da se ubrani lahkomiselnosti, ne smemo ravnati, kakor nekateri stariši, ki vse store za otroke, tudi take stvari, katere bi otroci sami lahko opravili. Take pomote pri odgoji se nahajajo v višjih stanovih in pri prosjakih, a manj v srednjih stanovih. Ako se otroci vadijo pozornosti, prizadevnosti, preudarjenosti in premišljenosti, potem se zaprejo vrata lahkomiselnosti. Navadimo otroka, da bode pozoren na to, kar se mu pove, da bode pazil na svoje igrače, oblačila, da bode skerbēl, kar moč, sam za svoje potrebe,

in otrok ne bode lahkomiselen. Sveta opravila, molitev, obiskovanje službe Božje, spoved i. dr. naj se dostojno cenijo, vedrila in zabave v pravi meri uživajo, potem se ni treba bati lahkomiselnosti, naj bode potem kri (temperament) takšna ali kakšna! Posamezni pedagogi so sicer mislili: lahkomiselnost je napaka v temperamentu, in kaj takega se ne da zboljšati. Tu je nekaj resnice, nekaj pomote. Resnično je, da gibčna, dražljiva kri pospešuje lahkomiselnost, a zmota je, da ima taka kri že lahkomiselnost v sebi; resnično je, da se temperament, kolikor je dar narave, ne da spremeniti, a zmota je, ako kdo pravi, da se napaka, ki izvira iz temperamenta, ne da ozdraveti, ali da temperamentu ne moremo gospodovati. Keršćanstvo uči in zgodovina cerkve poterjuje v neštevilnih zgledih, da milost (gnada) Božja človeku pomaga, da zatajuje samega sebe in gospodari samemu sebi. Uterjeno je tedaj, da se lahkomiselnosti lahko v okom pride, da, še celo ozdraveti se da. Ako prihaja iz nevednosti, se ozdravlja s podučevanjem, ako izvira iz premehke odgoje, mora pomagati moder strah, ako pa se naslanja na draživen temperament, mora se ta vaditi v zatajevanji samega sebe. — Učitelj ne sme storiti ničesa, kar bi otrok imel za lahkomiselnost, ako namreč vidi gojenec, da gojitelj o zelo važnih rečeh, na pr. o verskih vajah, o podučevanju v veri, lahkomiselno ravna, ali da se ne zmeni za napake, ki se v cerkvi gode, potem ni drugače, da to slabo upliva na mladino. Vendar pa naj gojitelj daje spoznati, da noče motiti otrokom mladeniške veselosti, in da to še nima za lahkomiselnost. Od otrok, ki ne poznajo skerbi in truda življenja, naj se ne tirja, da bi se zanimali za resnobno življenje bolj, kakor njih čud dopušča. Puščajmo otrokom njih veselost, a z druge strani vadimo jih v rečeh, ki zadevajo poduk in odgojo, rednosti in delavnosti, natančnosti in previdnosti.

Valentin Vodnik.

Je kaša zavrela,
Se terga kej nit?
Moj sosed kaj dela?
Sim barat že sit.

Al vumnosti jmajo
Po svejti kej več?
Al druga kej znajo,
Ko hruške sam peč?

Od tega Novice
Lublanske povdô;
Za nov lejt potice
Še take ni blô.

To pesmico imajo na čelu 5) **Lublanske Novice** Jann. Fridr. Egerja, katerih prvi list (Nro. 1.) je prišel na svetlo v Sredo 4. dan Prosenca 1797 in katerim je pozneje V. Vodnik vezanim v prvem tečaju z naslovom „Lublanske novice od vseh Krajev celiga svejta“ napisal naslednji rojstni list:

»Oče Marka Pohlin me je Krajnsko pisati učil 1773; al od takrat sim iz lupine zlezel, inu se v' teh novicah drugači iz vsih dosedajnih krajnskih pisalcov norca delati začnem. Eger me je nagovoril, rad sim moje tumpasto pero njemu v' štero posodil; se kremšim, se pačim, inu gledam, kako bi naš jezik narbol po drugih že osnaženih europejskih jezikih perrezal. — Bravec! ti boš sodnik.«

Lublana 30. rožnicveta 1798.

Izhajale so Novice te na pol pole v mali osmérki. — „Pričeoče Novice se dejlé vsako Sredo, inu Sabboto. Velajo skuz celo Lejto 3 fl. Po ces. kr. Pošti prejete 6 fl. Na drobno 3 kr. nemškiga števila.“ — Donašale so razun novic iz vseh krajev v pristavkih vsakoršne razglase ali oklice od sodne gosposke, žitno ceno, loterio, umerle. V 4. št. se bere: „Pričeoče novice govore od takeh reči, za katere se dobro ve, de so se res pergodile. Tudi nepoberajo vsako kvanto od vojske; temuč rajši povedô, kaj se po drugih tudi kej godi. Perporočim taistim, kateri jeh jemlo, nej še drugim pergovoré; de jeh bodo jemali; inu de bom mogel shajat“. — Nr. 13. pravi: „V' Nedelo na Cesarjovga rojstva god so tukaj v Lublanskem theatri eno pesem po nemško peli, inu v nej svitlimu Cesarju srečo vošili. Ta pesem je po krajnsko taka:

P e s e m

na

Cesarjov god.

Bog obvari Cesar Fronca	Njega dni nebodi konca
Srečo, zdravje Bog mu dej!	Svitlo sonce njemu sej!
Lubeznivga našga Fronca	Bog obvari Cesar Fronca
Nebo vari vekomej.	Srečo, zdravje Bog mu dej! itd.

Nro. 40: Oznanilo za šole. „Perhodni petek na 19. velkiga Travnja se bodo šole na Lublanski visoki šoli začele. Kateri študentje so tedej domu šli, nej se zdajci povernejo. Novicarji so prošeni, jim to oznanit, inu bravci, jim povedat.“ Lublana 15. d. velk. Travnja 1797. — Grofsauer Rector. — Nro. 46—48: „Lublanske novice so pol leta doživele, inu mislio še dalej svojo srečo skusit. Dozdej se muja komej plača; vender bolši je nekej, kakor nič. Zahvalim za pretečeno dobroto, inu prosim perjatlje slovenskiga jezika, de nej pomagajo te novice perporočuvati. Ker je v kratkem pol leta ven, nej gledajo vsi jemalci za drugiga pol leta spet naprej plačat. Kateri jeh po pošti prejemalejo, ti plačajo na bližni cesarski pošti 3 fl. — drugi pak 1 gl. 30 kr. v' moji hiši na Polanah Nro. 3. v' Lublani.“ — Nro. 83: „Slovenski jezik je v perveh ali koreninskih besedah nekaj podoben Armenskimu inu Perziskemu. Še bol so si med seboj podobni gregski, latinski, nemski, inu slovenski. To pókaže, de so ti rodovi nekidaj v narpervih časih skup rojeni notri v sredi Azie. Počasi so Gregi, latinci, nemci inu slovinci se ven iz Azie v Europo širali, inu Armence, inu Perze v Azii popustili. Mati ih je odstavila, oni so iz zibeli ustali, inu govorit začeli.“ —

Nro. 84 se prične pod naslovom „Povedanje od slovenskiga jezika“, ktero se nahaja sim ter tje v raznih listih in je ponatisnjeno nekaj v Novicah l. 1858 št. 5—7. Tu naj se vzlasti o jeziku posnamejo nekatere reči na pr.: „Kader so Slovenci iz Azie svoje zibeli ven šli pruti Europi, niso bili sami, temuč je bila še le osnuva štirih velikih jezikov ukup, to je Gregov, Latinov, Nemcov, inu Slovincov. Počasi so več po sveti vidili, rodove gmerali, rodovi med seboj blebetali, inu se v besedah eden od drugiga dalšali; tako dolgo, de je jezik štir velike verhe pognal.. De so ti štirji verhovi iz eniga jezika, sam jezik razodeva; postavim slovenec reče: mati, nemec mutter, latinec mater, greg meter itd. . . Gregi inu Latini so bližej poldne ostali; Nemci inu Slovenci se bol pruti polnoči od sonca naprej derli . . . Nemec je pred Slovincam v Europi naprej tišal, inu še zdaj od Azie dalej stoji; Slovenec je zadej ostal, inu je po teh deželah, katere smo uni dan imenovali. Nemec pomeni toliko, kar mutec. Slovenec ga ni zato múteca imenoval, kakor bi neznal govorit; ampak zato, ker ga ni zastopil, inu je bil slovincu, kakor mutast, po tem, kader sta dal časa razločena živela, inu sledni svoj jezik razločila. Slovenci pak so se tako imenovali, ker so se med seboj zastopili, inu si lahko eden drugimu slovo dajali; zakaj slova med vsim drugimi slovinci pomeni besedo.“ — „Zdej pridemo (Nro 85.) na same Slovence, kateri se ali od slove inu slovesa, ali pak od selenja inu preselovanja tako imenujejo; nemorem prav za terdno reči, zakaj nisim bil takrat zraven. kader so jeli to ime sebi dajat. Druge ludstva so ih drugači imenvale“ itd. . . „Rod, kateri se je nar dalej pruti poldnevu podal, je bil krajnski imenovan, to je nar na kraji stoječ; ker je na meji laške dežele. Krainci smo tedej narkrajni (Nro. 86), nar dalaj od drugih slovincov, kateri so zadej pruti polnoči; mi smo mejači pruti laškim. — Iz tega, kar je do sedaj rečeno, spoznamo, de Slovenec je sploh ime vsih ludstvom tiga jezika na enim prostori od pol milliona na štiri vogle mil. Potlej pa pridejo posebne imena slovenskiga roda od dežele, v kateri prebiva.“

„V gradiši se je ta mestia začela, Luba, ali Lublana imenovat, ker je na lepim inu na lubim kraji, per vodi inu per poli ležioča. Dolenci še dan današni v več krajih pravio Lubléna, ne Lublana; de si lih je Lublana tudi prav, od besede: lublam, to je: za lubo rad imam. (Nro 91.). — „Vse kraje ni mogoče razločit, od kod imajo svoje imena; nekatere so od nemcov prevernene, nekatere imajo stare slovenske imena, katere se zdej nezastopio, zvunaj le od taistih, kateri se na slovenskiga jezika nauk s pridam podado . . Kateri bi rad krajnskih imenov pomenik zvedel, mora na moškovitarskiga jezika znanje se podat. Krajnski jezik je moškovitarskemu narbol podoben; bol kakor vsem drugim slovenskim

izrekam. Moškovitarji so dosti besedi ohranili, katere so se per nas pozabile, inu iz navade peršle (Nro. 92).“

„Stari bukviski jezik ima veliko podobnost z našim krajnskim. Bukviski se taisti imenuje, v katerim so bukve od nekidaj pisane. Čerke niso latinske, ampak cirilske inu glagolitske; to je: stare slovenske. Te imajo podobo z grekiskemi. Tukaj v Lublani se najde več sort bukv tiga bukviskiga jezika, so namreč mašne bukve, sveto Pismo, brevirji, besediša, pesme, druge pisanja inu grammatike, to je: jezikov navuk; od kateriga bomo en drugi krat več govorili, naše krajnsko pomankanje bogatili, inu po bukviskim popravljali, kar smo se od stare korenine na stran zašli. Popred moremo govorit od navád, inu lastnóst nekidanih slovincov, de bomo po časi perpravleni, zastopit, kar se bode od nih jezika reklo (Nro. 94).

„Te dni je eden rekel, de krajnskimu jeziku besedi manka, de je vbog; inu je nekatere nemške besede za skušino postavil, od katereh meni, de ih nemoremo po krajnsko reči. Besede so te: augenscheinliche Klarheit, ich meine, ich wähne, ich halte dafür. Ta prva beseda ima en koš bogastva v krajnskim, inu se pravi: očitnost, razločnost, zapopadljivost, razglednost, vidnost; očitni razložik, vidioča očitnost, razgledno pokazanje, vidno razodenje, s perstam pokazanje; iz teh besedi se lahko z rokami prime inu vidi, kako bogat je krajnski jezik. Druge tri, katere po nemsko zgoraj stojé, se tako prestavio: menim, sumim, za tako čislam, domišlam, meni se zdi, se dozdeva, natolkujem, imam za resnici podobno, za prav štejem, moj sum na to letí. — Krajnski jezik je sam na sebi bogat, le ludje so revni na besedah; zato, ker premalo spomina imajo na to, kar ih je mati učila (Nro. 100).“

V št. 94—96 naznanja natiskavic J. Eger: Zadne tri leta sem natiskoval eno pratiko z imenam: Veliki Kalender; al nisim mogel izhajati, bila ludem predraga; zato je bodem eno majhino pratiko pod imenam: Mala Pratika namesti une velike vundal . . . Perporočim to mojo perložno nosno pratiko, ker je lepa, dobri kup, inu za per sebi vedno nositi, perpravna“. In v št. 96—100: „Staro leto grede h' konci, pričioče Novice se tedaj perporočajo svojem perjatelam dalaj za perhodno novo leto, de naj ih še zanaprej podperajo. Kateri ih jemlejo, so prošeni, de plačilo za pol leta pošlejo; inu kateri ih žele na novič dobivat, naj svoje imena napovejo. Po pošti prejete velajo itd.“ —

6) **Lublanske Novice** l. 1798 imajo na čelu:

Za novo leto.

Deb' zlomil si glavo

Kaj vošit nevem

Lan tlačil sim travo

Al letas jo smem?

V št. 3 piše Vodnik: „Te novice se zato novice imenujejo, ker po celi gorenski strani nad Krajnam tako govore, in sploh med seboj pravio, kader kdo pride od dalniga kraja: kajzene novice perneseš! Kaj se v novicah bere? Drugi slovinci inu Moškovitarji zeitenge imenujejo novine; al novina per nas pomeni novo nivo; zatorej se rajši deržimo imena, kateriga nam gorenci v roke dajo. Vem, de na krasu inu v Gorici pravjo nevestam novice: al to je iz laškiga posneto. Ako bi vunder kdo eno bolši besedo vedel, kako bi se novice drugači prav krajnsko rekli; je prošén, de bi povedal inu dober svet dal; dokler ni kaj bolšiga, ostanemo per starim gorenskimi imeni.

Nekiteri bi radi imeli, de bi se več v teh novicah pisalo inu zraven posebni listi perkladali; al prosim ih, naj ne zamerio; zakaj delo se neplača zadosti, inu do sedaj grede vse na upanje, de s časam bode več jemalcov. En sleherni, lahko prevdari, de za dva sto rajnš se nemore dva inu petdeset pognov natiskovat; brez tiga, de je po verhi treba vunajne novice kupovat, popir za pokrove dajat, inu dosti stopin sturiti.“

V Nro. 4 pa: „En rojen Krajnc nedá miru, inu v enim pismu piše, de krajnski jezik je vbog, zato ker nekateri ljudje dosti nemskeh besedi namesti krajnskeh govoré. Ako bi taka velala, bi nemci bol pomankliv jezik imeli, kakor mi; zakaj nemci vsaki dan eno veliko silo francoskeh, latinskeh, inu laškeh besedi v ustah nosio. Po celi Europi je taka navada, de sosedje od sosedov besede brez prave potrebe jemljejo; al to je ena spačena navada, inu v bukvah nesme biti, temuč bukve se morejo v čistim jeziki pisat. Nesmemo tedaj pisat: fajn, fàlar, faler, fant, fayd, ferš, flaša, flika, furman: ampak: tanek, ali lep, ali vséčen, steber ali podpora, pregrešenje, mladeneč, gubà, srovi ali presn, ali hladni ali nov, staklenica, zaplata, vozník. De pa slovenski, latinski, nemški inu grekiški jezik so v koreninah eden drugimu podobni; je znamine, de od ene matere iz nekidanih časov pridejo; ne pa, de eden drugimu kradejo. Sicer se bomo tožili, kdo je tat; inu bode narpred prašanje, kdo bo za sodnika mogel biti? zakaj slovenski narod je trikrat tako veliki, kakor nemški; Latinci inu Greki pa so pomerli.“

„Moremo spet kaj od nekidanih Krajncov povedat, pravi v št. 5. Slovinci so rade ptuje pod streho jemali, inu ih gostovali . . . Krajnci so pisat znali (l. 6), preden so bili ločeni od slovincov na unim kraji Donave . . . Slovinci imajo dvoje čerke, ene se imenujejo: Bukvica, druge kjurilica; bukvica je v navadi per slovincih ta kraj Donave; kjurilica uni kraj Donave . . . Navada besede malati je bila po celim sveti, preden so bile čerke znajdene (l. 7). — Krajnci z latinskimi čerkami pišemo; je še le navada od dva sto in štirideset let, kar je Primas Trubar en Lublanski korar tako pisat začel. Popred so Krajnci z glagolitskem čerkami pisali, kakoršne imajo še današni dan korarji v Bakri, Senju,

inu v Dalmaciji. (1. 14). — Glagolitski jezik je nekidani čisti slovenski jezik. Sedaj ga noben slovenec popolnim na tanko nezastopi; vunder je tak, de bi se ga v kratkim vsi slovinci lahko zastopit navadili, ako bi se duhovno opravilo po njemu imelo (1. 15). — Kdo inu kdaj je glagolitske čerke znajdel, se na tanko nevé. Modri možje so te misli, de per eni glihi pred trinajst sto letmi so bile znane, to je okoli petiga stoletja po Kristusovim rojstvi. . . Zlasti si je perzadel vero inu jezik pogmerati en grekiski mašnik Konstantin, kateriga so kristiani Zirillus imenovali. Od tiga Zirilla so zirilske čerke, katere so po celi Moškovii še današni dan v navadi (1. 19) . . Krajnci so pisali po glagolitsko notri do šestnajstiga stoletja . . Od tiga časa krajnci po latinskim a b c pišejo kakor tudi Hrvatje, Dalmatinci, inu sploh Slovenci, kar ih je bliže Laške dežele (1. 20) . . Ob časi Primaža Trubarja je več drugih Krajncov krajnske bukve z latinskemi čerkami pisalo. Adam Bohorič . . Pater Hyppolytus . . Oče Marka . . (1. 23. 25. 27). —

L. 45. 46.: Oznanilo. Zanaprej neperpusté opravila vsaki teden dvakrat novic dajati, bolši pa je nekaj, kakor nič; tedaj od perhodniga mali serpana bom delil Novice v tedni enkrat, to je sleherno sabboto... Zaupam dobiti še več bravcov kakor dozda, zlasti, ker je cena majnši, postrežbo pa še bol zvesto oblubim, inu ludem bo ravno prav hodilo v Sabboto kaj brati, kader delapust na večer oddihljej pernese inu k branju vabi . . L. 61 d. 1. kimovca: „Ta teden smo prejeli pismo od eniga nepodpisaniga človeka, pismo je dano na pošto v Razdertim 15. dan velki Serpana; v tim pismi se toži, de od Bonaparte nič nepišemo, ker vender Lublanske nemške novice, Teržaške inu Beneške novice dosti vedo povedati . . Dalaj nam to pismo očita, de prazne reči pišemo, de malo povemo, kako naši soldatje marširajo, de pišemo kar so drugi ljudje že pozabili; de od Basvan Oglu nič nevemo, inu druge take stvari. Mi pa porečemo, de Dunejske dvorne novice ravno to pišejo, kar mi . . Prosimo, naj nam nikar nobeden z praznimi pismi v roke nesega, temuč, katirnu resnične stanovitne naznanja nedopadejo, naj rajši naše novice pusti. Per naši revšini nimamo denarjov, praznih pism brez imena plačovati; kir pa vunder oče nam kaj pisati naj pošle svoje pismo porto franco.“ —

L. 71: En Nemec na Duneji gospod Denis, je na čast Nelsona naredil eno kratko pesm po Nemško inu po Latinsko, katiro mi tukaj s kratkemi besedami kraincam po našim jeziki preložimo;

Če manka desnica
Se tebi ni bat
Zadost je levica
Francoze požgat.

L. 74. Oznanilo. Unidan je bil tem novicam en cedelc perložen,

kir se oznani, de Modrostne bukve stariga Testamenta so v krajnskim jeziki naprodaj per vedovi Anna Raab na starim tergi Nro. 109. nezvezane kup je 30 kr. — Zdaj se te bukve vsim slovencom perporoče, ne le, ker so polne dobrih svetih naukov, temuč tudi, ker so v lepim čistim slovenskim jeziki pisane; v takim jeziki, kakor ga krajnci po deželi govore, kodar še niso spaceni od nemšine. Prestavlavec teh bukv nekaže zmirej z perstam, inu negovori, kakor postavim nekatiri, kir očejo enako Nemcam reči: ta hlapec je vzel to sekiro, je šel na to dvo-riše, inu je te derva na te polena razsekal; prestavlavec je vse take inu druge nepotrebne besede venspustil; inu se deržal po tim, kakor stoji vera po krajnskimi v sakristiskih bukvah, ker je tako pisano, gmajno svetnikov, odpušanje grehov, gorivstajenje mesa, inu večnu življenje. Te reči povem zavolo učenih, katiri bodo moje novice brali. Dalaj so dosti-krat besede jest, je, o, ti, mi, venpušene, kirkol niso potrebne, inu med čistmi Slovenci nenavadne.“ In l. 76—78.

Oznaniło.

»Novo leto se perbližuje, tedaj se oppomnio, katiri želé novice zana-prej prejemati, de naj se al per meni podpisanmu, al na bližni cesarski pošti ogla-sio, inu za pol leta naprej plačajo. Za pol leta se plačuje en goldinar, po pošti pa dva goldinarja. Se perporočim za obilno jemanje.«

Joan. Friedrich Eger
na Polanah Nro. 3.

Pripravljalna pot v zemljepisje in zgodovino.

(Dalej.)

Zemlja je 4. tudi različna po rastlinstvu na njenih posameznih delih.

Rastlinstvo kinča s svojimi barvami in cvetjem, s perjem in sadjem našo zemljo. Kjer zeli ne rastejo, je narava mervta. Zlato in srebro. žlahni kamni in biseri so pri ljudeh v veliki ceni, a mervte stvari so. Vsaka rastlina, travnata bilka in lilija, ternov germ in ponosna cedra na Libanu nekako živi, ima čas rojstva, cvetja, dozoreva in odmira. Kjer ni rastlin, tam tudi ni žival; dasi je veliko mesojednih žival, vendar se hranijo od takih, ki žive od rastlin. Življenje žival je v zvezi z življenjem rastlin. Rastline najboljše kažejo, kakšno je obnebjje, kakšna je narava v deželi, navezane so na zrak, svetlobo, toploto, zemljo in lego v deželi, kjer rastejo in se sponašajo. Vsako obnebjje ima svoja rastlinska plemena: drugačna so za merzli sever, drugačna za topli jug; drugačna za višave, drugačne za nižave, drugačna so v močvirji, drugačna na pesku in vročih tleh; ob kratkem, vsak kos zemlje ima kaj posebnega svojstva. Dva kraja daleč vsaksebi, ki imata jednako naravo v obnebjji, v tleh, pri vlagi

in pri drugih okolišnih imata rastlinstvo skoraj jednako, in v istem številu; jednaki vzroki, jednaki učinki.

Povsod na zemlji in pod vsakem obnebjem tudi ne rastejo vse rastline; na visokih gorah je merzlo obnebjje, kakor na severu, ali v skrajnem jugu, v tem obnebjju je domovina mahu in gobam, tam raste le malo zeli in samo nizko germovje. Čim bliže toplemu ali vročemu obnebjju, tem večje so rastline, tem bolj sočnate so zeli, tem ponosnejša so drevesa, tem bolj ognjevitost so cvetice, tem bolj dišeči in ostrejši so sokovi, tem sladkejšje in milejše je sadje. Tam tedaj je domovina dišečinam, kjer raste poper, muškatovi oreh, cimet, sladkorni terst in drugo tako ostro ali sladko ovočje.

A tudi enaka versta rastlin mora biti po različnih zemeljskih pasovih drugačna: rastline, ki v Sibiriji in Laponiji kar po tleh lazijo, vzrastejo pod toplejšim podnebjem visoke kot drevesa. Tako so, na pr. praproti po merzlih severnih deželah, isto tako tudi po toplejših krajih v Srednji Aziji; na severju so majhne, v Srednji Aziji so velike, da se mož s konjem pod njimi skrije.

Takisto je tudi pri nas na grintovcih, kjer je kaj persti, ondi raste mah le pičlo, rastejo le tanke trave, male planinske cvetice; ako niže stopaš, vidiš pritlično germovje, brinje, malinov germ (rudeč), še le bolj proti dolu ugledaš vitke jelke, smreke in mečesne in za njimi ali pred njimi listovce: hraste, bukve in jelše i. dr. Na podnožji grintovcev raste ovočno drevje, na njivah in vertovih raste žito, sočivje in zelenjava. Na južni strani štajarskih planin ob Savini pa že vidimo, kako raste vinska terta; ako se pa ozremo na našo Lipavo, na Goriška berda, ki so unstran visokih gora, pa zapazimo, kako počasi stopamo v kraje, kjer raste žlahno (južno) ovočje. Vidimo tedaj enako razliko med rastlinstvom, ako stopamo iz toplega zemeljskega pasa proti merzlemu, a tudi če stopamo iz nižave v višave, iz doline v planino. Obnebjje tedaj najmogočnejše zapoveduje rastlinstvu.

Visoko palmovo drevo, krušno drevo, margarane (granatovo drevo), čajev germ, kavo, bombaževo terstje (paličevje), cimetovo drevo, poper in na tisoče enakih rastlin imaš iskati le v toplem zemeljskem pasu, kjer toplota in vlaga sodeluje na dobro zemljo, in vse naravne sile v delavnost priganja. Le poskusi, prestaviti te izrodke najtoplejšega podnebjja v našo merzlo severno obnebjje, morda, da ti bodo rastli, privzemši veliko umetnost v zakurjenem rastlinjaku, a ponesli se ne bodo, ne bodo tako visoki in močni, niti ne bodo imeli tega cvetja, tega sadu, kakor v domači deželi. A poskusi nasprotno, presaditi planinski mah ali žličnik, ki raste na severju ali po naših planinah pod prostim nebom, na toplo obnebjje, kmalu bo odmerl, kajti prazna je vsa umetnost, ako natura čisto nasprotuje.

Vsaka rastlina je pa vendar kjer koli sama (divja) vzrasla t. j. natvora je rodila njo, in človek ni tukaj imel ničesa opraviti. Ista rastlina je pa na več krajih divja vzrastla, ako je bilo: zrak in tla, svetloba in toplota povsod, tu in tam jednako. Iz prvotne domovine so se razširile rastline po drugih, večkrat zelo oddaljenih krajih. Veter raznaša seme, voda, tiči in živali na kopnem so že tudi veliko storili, da se zerno za seme, da se korenine rastlin daleč razneso. Največ pa je storil človek; iz dežele v deželo, iz dela sveta v drugi, da iz obnebja v obnebje je presadil rastline, jih umetno privadil, da rastejo v obnebj u tudi takem, kjer je bilo od začetka videti, da je zoper njih naravo. Veliko naših vertnih zeli in poljskih rastlin, ovočnega drevja, je rastlo iz pervega v drugih, od naših razločnih deželah, iz Cipre je prišel vohrov; vinska terta, jabelka, hruške, češnje, murbe in drugo ovočje je prišlo z Azije v Evropo. Krompir, turšica in tabak je prišel iz Amerike k nam, in tako na tisoče drugih rastlin na polju, na vertu in v gozdu.

Nekaj rastlin človek obdeluje in prideluje, veliko več pa je divjih. Vsak zemeljski pas ima svoje verste rastlin, ki se obdelujejo in ki divje rastejo. Izmed pridelovavnih rastlin so človeku najiminitnejše te, ki mu dajejo živež. V vsakem kraju so drugačni sadeži v živež in za kruh. V bolj severnih krajih je poglavitno: ječmen in oves, nekaj bolj na jug: rež in pšenica; še le v južni Evropi so pa poglavitni pridelki za živež: pšenica, turšica in riž. Pod toplim zemeljskim pasom so palme, kokosovi orehi, ki imajo močnat steržen, sago po imenu. Na otokih Južnega morja je krušno drevo, ki ima tečen sad, na lik tikvam, od tega se poglavitno hranijo stanovalci tam.

V o d a.

I. berilo, 128. vaja; 123. stran.

Lastnosti in posebnosti vode.

Tukaj v kupi imam vodo. — Sedaj vtaknem perst v vodo, vzamem ga iz nje. — Kaj je ostalo na perstu? Res da, to je en del vode, to je vodena kaplja. Znov, katera nareja kapljice, pravimo jej: kapljiva je. Kakšna je toraj voda?

Zjutraj vidimo ob raznih letnih časih po travi razne svitle kapljice, to so rosne kapljice. Tudi dež pada na zemljo v kapljicah, to so pa deževne kapljice. Ali poznate še katere druge kapljive snovi?

Ako izlijem sedaj nekoliko vode na mizo, in mizo nagnem na pošev, voda ne bo ostala na mizi, ampak na tla se bode iztekla. Kedar dežuje, teče voda s strehe; voda teče s hriba v dol. Kar pa teče, pravimo: tekoče je. Voda je toraj tekoča. Imenujte še druge tekočine!

V roki imam košček sladkorja; veržem ga v vodo. Sedaj čakam nekoliko časa, da ga bodem iz vode vzel. — Ne bode nič iz tega! Voda je v sladkor prišla, razdelila ga je v nevidne delke. To bi se pa tudi godilo, ako bi sol vergel v vodo, topila bi se dotlej, dokler bi se je (soli) voda popolnoma ne nasitila, potem bi se pa ne topila dalej. Rečemo tedaj: Voda razkroji nekatere reči v zelo majhine delke. Zapišite ta stavek!

Glejte! v roki imam desetico, veržem jo v stekleno kupico. Vidite, tukaj-le notri je. Steklена kupa je prezorna, voda tudi. Povejte to. Ko bi bila v kupi tinta ali mleko, ali bi tudi videli desetico na dnu kupice? Zakaj ne? Studenčnica je čista in prozorna, a ne vselej voda v potoku.

Kaj pravite, kake barve je voda? — Je mar zelena, kakor trava? — ali višnjeva, kakor nebo? — i. t. d. — Voda nima določne barve, zato rečemo, da je brez barve. — Da je pa voda včasih rujava, to pride pa od zemlje, ktera se v njej razkroji. — Da se pa vidi kaka večja stoječa voda višnjeva, to pa dela nebo, ktero se v njej odsvita. — Kakega okusa je voda? — Vsaj veste, kaj je sladko, kislo, grenko, slano i. t. d. n. pr. — Od vode pa pravimo, da nima okusa. — Voda pa tudi nič ne diši. — Voda je toraj brez duha! —

Sedaj naj se še enkrat vse ponavlja. Pismene vaje in naloge o tem. —

Kedar hočejo mati vam česa skuhati, toraj gredo k studencu ali vodnjaku po hladne vode. Vode vlijejo potem v posodo, katero pristavijo k ognju. Pri ognju se voda počasi ogreva, in naposled zavre. Gorkota spremeni vodo v zelo majhine drobce ali delke, kateri se iz posode kakor dim vzdigujejo, in to zovemo hlap ali sopar. Prav tako dela tudi solnce z vodo pod nebom, da se vzdiguje kvišku, nekaj dimu podobnega. To pa imenujemo meglo in oblake. Ako se pa te vodeni delki ohladé, se zgošče in potem padajo zavoljo svoje teže nazaj na zemljo, to pa je dež.

Kedar pa je po zimi hud mráz, takrat pa voda zmerzne, in potem lahko po njej hodimo, dasiravno ni mostu čez njo. Kako to? — Kedar pa se to zgodi, takrat pa zmerznjena voda nij več kapljiva in tekoča, ampak postala je terdo telo — led —. Kedar pa pridejo topli solnčni žarki, potem se led raztopi, voda postane kapljiva in tekoča.

Korist vode.

Česa si želi žejni? Kam žene pastir živino, ko se je na paši najedla? — Kedar se mlada zel ali mlado drevo vsadi, česa potrebuje? — Kaj se zgodi po letu, ako dolgo časa ni deža. Tedaj. Vode potrebujejo ljudje in živali, a tudi rastline bi ne rastle brez vode. Kdo mi ve povedati iz Abecednika, kako cvetice rastejo?

Ako hoče gospodinja mesno juho skuhati, kaj prilije mesu, koje pri-

stavi k ognju? Kako mati kruh zamesijo? Kako se kuha bob, fižol, krompir i. dr.? Z vodo kuhamo, z vodo si pripravljamo naša jedila.

Kakšne roke, kakšen obraz ima priden učenec, kedar pride v šolo? Čemu nam je tudi voda?

Kaj si želimo, kedar imamo vmazano, potno srajco. Čemu nam je tukaj voda?

Ponavljajte vse to! — Glejte, tako neogiblivo potrebna je voda vsem stvarjem, da bi brez vode kar ne mogli shajati. Tam, kjer ni potrebne vlage, je žalostna puščava, vse življenje neha. Zato je pa ljubi Bog toliko vode vstvaril, da služi ljudem, živalim in rastlinstvu v korist. „Voda dobro služi, a tudi hudo gospodari.“ Kaj pravite, kedaj in kako?

Vir, potok, reka, morje.

Od kod pa pride voda? Iz zraka pada, kot dež, sneg, toča! Vendar pa včasih več tednov ne dežuje, a zato nam vendar vode ne zmanjka. Kako je to? Voda je v zemlji, na zemlji in v morji. — Morje je prava zaloga vodi, a visoke gore so ji rojstni dom. „Zibka Save je položena v jezero planin.“ Kako to? Ali se ne spominjate iz zgodeb sv. pisma, da je bila ob času kralja Ahaba in preroka Elija huda suša v Izraelu? — Bog se je usmilil ubogega ljudstva, Elija je k Bogu molil in pošiljal dečka gledat proti morju, ali kaj vidi? Poslednjič pride deček in pravi: nekaj se iz morja vzdiguje, podobno moževi roki. Tedaj pa reče Elija kralju: Sedaj pa hitro naprezi in vozi domov, kajti obilen dež bo namočil zemljo. In tako je tudi bilo, deževni oblak se je vzdignil iz morja in raztegnil nad gorovje in tako je še dandanes. Iz morja se vzdiguje voda v vodeni pari, veter razganja te oblake po deželah; gorá in gozdov se pa oblaki ráje prijemljejo, kakor ravnin in poljan brez drevja. — Spomladi pri nas sneg skopni in se v vodo spremeni, po visokih gorah pa sneg ali kar nič ne skopni, ali pa še le kopneti začne, — o Kresu, o sv. Jakobu, ko so se po ravninah že davno nekateri vrelci posušili. — Prečudna previdnost Božja, ki ve vse v prid obračati. —

In zbirajo se kapljice,
In pravijo si pravlјice
Sladko obračajo obraz
In delajo si kratek čas.

Jaz zmerznila sem v hladni sneg
In padla sem na uni breg;
Pol leta sem počivala;
Potem se zopet vzdignila.

Voda poničuje, se zbira in na priležnem kraju zopet stopi na beli dan, to pa je pri tem, kakšna so tla, po katerih se voda zbira. V ne-

kateri zemlji, n. pr. v peski, se voda izgubi, kjer je pa tla ne popijejo, tam se prikaže, kakor lepo pravi pesmica :

1. Izpod skale
 'z póke male
 Virček hladni snuje se.
 Po dolini
 In planini
 Se razliva, urno gre.

2. Potok vije
 Se in lije
 V svojem teku neugnan
 In vodice
 Ko zlatice
 Šumetajo v svojo stran.

Te verstice nam opisujejo izvir vode in njeni tok tako živo, kakor da bi gledali, kako da voda izpod skale leze, dalje in dalje teče. — Pojmo pa sedaj naprej za potokom. Gibčne ribice v njem plavajo in se vesele življenja, za potokom pa hodi povodnji kos ter si išče živeža; bujno raste ob njegovih bregovih trava in drevje. Potok teče dalje, kar na enkrat vidimo, da zastaja; mlinar je postavil prek vode jez in voda mora iti v mlinsko grapo in ne daleč od tam slišimo veršeti vodo in vidimo, kako obrača kolesa pri malnu. Nič ne pomaga, da se jeze péni, opravljati mora svoj posel, človek gospodar stvarjenim rečem jo je persilil, da mu pomaga delati. — Kapljice se zbirajo v vrelce, vrelci v potok, potok pa se potoku pridružuje in postane reka. — Ponosno teče reka po širokem polju, ob svojih bregovih gleda na človeška bivališča, na sela in vasi, terge in mesta. Od brega do brega napravijo ljudje most čez reko, v ladijah prevažvajo po nji blago iz kraja v kraj. Reke se združujejo v velike reke, in morje, neznano široko in neizmerno globoko, sprejema potem vse vode v svoje naročje, in sedaj so prišle vode domov in počivajo od svojega dolgega potovanja, iz visokega gorovja noter do morskih nižav?! Ne, ne! Vode ne počivajo, morajo iti zopet nazaj, od koder so prišle, ter opravljati svoj posel, kakor je modri stvarnik vzkazal vsaki stvari. Voda se vzdiguje zopet iz morja v soparjih, stopa kvišku v megle in oblake. Vetrovi razženo oblake na široko in daljeko, južni vetrovi nam prinašajo deža. — To je krogotočje vode. To je modro gospodarstvo v naravi. „Hvalite Boga oblaki, in vetrovi, hvalite ga dež in sneg.“

0 tekočih in stoječih vodah.

Voda teče navzdol, tedaj tje, kamor svet visi, ustavi se pa, kedar najde zapreke, tam pa stoji, naredi se potem močvirje ali jezero, ki pa navadno zopet odteka — in poslednjič pride voda vendar-le v morje, kjer so najnižja tla. Ako je zrak miren, brez vetra, je tudi poveršje vode mirno in gladko, kakor zercalo. Na dnu vode vidimo stvari, ki so v

njenem obližju, čista voda je prozorna. Reči, ki so tako ravne, kakor poveršje vode, imenujemo vodoravne. Imenujte reči v vodoravni legi, doma, v šoli? Veter nareja na poveršju vode valove. Valovi na morju so strašni, in barko mečejo s tako silo sim in tja, da se razbije, in vse, kar je na barki, požre globoko brezdno.

Potok in reka teče v strugi, katero si izkoplje, ali katero ljudje napravijo ravnarši tek vodam. Kraj ob vodi se imenuje breg, nekatere vode teko v globoki strugi, in kdor iz vode stopa, gre na „breg“. Kateri breg je desni, kateri levi, kedar gledamo z obrazom tje, kamor voda teče? Skozi našo vas teče potok I. Je-li šola na desnem ali levem bregu potoka? Imenujte hiše na levem, na desnem bregu?

Tekoča voda se ali izliva v morje, ali poprej še v drugo večo reko. Une so glavne reke, te pa postranske reke, a te imajo pa zopet svoje dotoke. Kjer svet zelo visi, tam voda silno dere, ako pa pride voda na kraj roba, skale, takrat se nagne, in z velikim šumenjem pada navzdol. — Vendar je treba še pomniti, da nekateri vreli le ob deževji hudo vrô, a ob suši usahnejo, to so hudourniki, ali gorski potoki. So pa še tudi topli vreli, tje se hodijo ljudje zdraviti, pravimo jim toplice, kakor na pr. Toplice pri Rudolfovem na Kranjskem, pa tudi po drugih deželah. —

Kaj pa se zgodi, ako vodi skala ali kaj drugega pot zapira? No, tam se naredi jezero, mlaka, močvirje. V jezero se vode stekajo, pa največ tudi odteka. Manjša stoječa voda, ki stoji po deževji po nizkih tleh, je mlaka, ki se ob suši posuši. Močvirje je namočena zemlja, ki se tudi ob suši ne posuši, ker nima dovolj odtoka, zemlja postane tam nekako redka, in razširja nezdravi zrak. Pridni in delavni ljudje pa vodam pot naravnajo, in iz močvirja postanejo s časoma travniki in njive.

Dopisi in novice.

— *Is seje c. k. dež. šl. sveta 22. junija.* Predloženi učni črtež dvo-razredne lj. šole za tekoče leto se je odobril. — Prošnja za učit. izpit mesca aprila 1876/77 se je predložila sl. minist. — Učni črteži za m. in ž. učiteljišče in za vadnici za l. 1876/77 so se odobrili, in pri slav. ministerstvu se stavlja nasvet, da se 3 poučne knjige izreko za dopustljive. — Učitelju na vadnici se prizna prva petletna doklada. — Pritožbe dveh sosesk zoper vsolanje so se zaverle. — Pritožba učitelja zoper razzodbo c. k. okraj. šl. sveta, ki mu ni priznalo petletne doklade, se je zaverla. — V Sodražici se ustanovi 2. in 3. učitelju plača po 500 in 400 gl. — Imenovanje Jakoba Petriča za stalnega učitelja v Grahovo se je poterdilo in dekret se mu poslal. — Rešile so se prošnje za nagrado in pripomoč.

— *Spraševalna komisija* za splošne ljudske in meščanske šole do l. 1878/9 je sestavljena tako-le: Ravnatelj ji je: c. k. deželni nadzornik za ljudske šole, R. Pirker, namestovalec mu je ravnatelj, Blaž Hrovat, članovi komisije so še: profesor na učiteljišču in šolski nadzornik pl. Gariboldi, potem pro-

esorja Viljelm Linhart in Vilibald Zupančič, gimn. prof. in šol. nadzornik Mihael Wurner, profesor na realki Fr. Kreminger, nadučitelj Praprotnik, učitelj na vadbici in sl. nadzornik Janez Eppich, učitelj godbe A. Nedved in učiteljica na vadbici M. Froehlich.

Iz Ljubljane. *Pismene naloge na možkem učiteljišču* (28. junija do 8. julija). (Dalje.) 4. iz matematike. Naslednja enačba naj se razvozla po vseh znanih načinih: $x + y = 20$; $x/3 = y$. Nekdo ponuja za zemljišče 85.000 gl. pod tem pogojem, da se ima kup plačati še le čez 8 let; koliko sedaj, ako števimo obresti in od obrest obresti po 5 %, ponuja? Za kupčijo v španoviji daje A 2300 gl. in čez 5 mesecev še 900 gl., B 2400 gl. in čez 7 mesecev še 1100 gl., C 1900 gl. in čez 8 mesecev še 1300 gl., kako se razdeli na konec leta dobiček 679 gl. in 60 kr.? Mimosrednost (excentricnost) pakroga (elipse) je $5 \frac{d}{m}$, polovična velika os $8 \frac{d}{m}$; kako velik je poloprečnik (radius) kroga, čigar poveršina je enaka poveršini elipse? Kako velik je poloprečnik obli, čigar ploščina (Oberfläche) je enaka svoti ploščin 3 obel, katerim je poloprečnik $5 \frac{c}{m}$, $4 \frac{c}{m}$ in $5 \frac{c}{m}$. — Iz prirodoписа: Kervotok vretenčarjev. Popišejo naj se po botaniških lastnostih važnejše rastline, ki se pod imenom žitna plemenena pri nas nahajajo. Opiše naj se svinec s svojimi rudami vred, kar se tiče mineralogije in kemije. — 6. Iz prirodoslovja: Zrakomer, kako se napravlja, rabi in sestavlja? Kako se izštevili hitrost svetlobe? Kaj razumevamo pod magnetiskim odklonom (deklinatio) in naklonom (inklination), in kako se oboje spreminja? 7. Iz zemljepisja: Čerte na globusu, razlagane po berilu za učence. Pregled gorovja na nemškem. Vodopisje avstro-ogerske monarhije. — 8. Iz povestnice: Aleksander Veliki, pregled Babenbergovcev. Kako se je avstro-ogerska monarhija sčasoma sestavila?

— *Na ženskem učiteljišču.* 1. Iz pedagogike. Kaj se zahteva od dobrih vprašanj? Kakšne morajo biti obrazbe, kedar služijo k počitovanju? Najzdatnejši pripomočki rednemu šolskemu obiskovanju? Gustav Friedrik Dinter in njegovo vplivanje na šolstvo. — 2. Iz nemškega učnega jezika: Omiko zadbimo le po vztrajnem prizadevanju. (Razprava.) — 3. Iz slovenskega učnega jezika: Blagor mu, ki trudi se obilo, dan bo prišel, krasen dan plačila! kar je roka brazdi izročila, klibo bode, cvet in sad rodilo. (Razpr.) — 4. Iz matematike: Nekdo vzame 1250 gl. po 5 % na 3 leta na posodo, a precej ko jih dobi, posodi od tega 850 gl. po 6 % za ravno toliko časa, po koliko odstotkov mora ostalo posoditi, da dobi 31.5 gl. dobička pri obrestih? Naj se išče dvoje števil, najjujni kvadrat skupaj štet je 74, in razloček med obema je 24. Dedišna 18.420 gl. naj se med 4 osebe tako razdeli, da dobiva A $\frac{1}{3}$, B $\frac{1}{4}$, C $\frac{1}{5}$ in D, kar ostane; preden se razdele umerje A, in ostali 3 azdele med sebe tudi delež A, po razmerju prvotnih deležev, koliko dobi vsak? Prpravokotna cvetlična gred dolga $7.85 \frac{m}{l}$ in široka $6 \frac{m}{l}$ naj se spremeni v eliptično $10 \frac{m}{l}$ dolgo, kako dolga mora biti manjša os eliptične grede, ako ima ravno toliko prostora, kakor pravokotna? Piramida $8 \frac{d}{m}$ $4 \frac{c}{m}$ visoka, ki ima na dno kvadratno ploskev, meri $56.7 \bigcirc \frac{d}{m}$, kako velika je ena stran temeljne ploskve? — 5. Iz prirodopisa: Naj se človeško serce, kar se tiče njegove vredbe in delavnosti, obširno popiše, isto tako tudi krogotok kervi. — Naj se popišejo najvažnejše rudnine iz verste »haloidov«, po svojih morfoloških, fizikalnih in kemijskih lastnostih in znakih, in naj se še doda, kako se rabijo posamezne? — 6. Iz prirodoslovja: Prikazi, ki se upirajo na enostranski zračni tlak, naj se obširno popišejo, naj se še pove, po kakošnih zelo priprostitih sredstvih (experimentih) se dajo v šoli pojasnovati učinki zračnega tlaka. Človeški organ za sluh (uho) naj se bolj na drobno

opiše, in sluh naj se temeljito razloži. — 7. Iz zemljepisja: Lunini spremeni naj se z risanjem poočitajo. Pregled gorovja na Avstro-Ogerskem. — 8. Iz zgodovine: Decemvirat v Rimu. Pomirja Avstrije s Turčijo v 17. in 18. stoletju, kako so si dežele gospodarje menjale? Kaj se mora zahtevati od poučne povestnice za ljudske šole.

— Učiteljsko društvo za Slovenski Štajar bode izdalo za l. 1877 »Učiteljski koledar, ki bode obsegal: 2. navadni kolendarij; 2. lestvice o kolekih za pobotnice in druga pisma; 3. imenik slovenskih šol in učiteljev; 4. nekatera oznanila o šolskih rečeh; 5. čisti papir kot zabilježnica. Vezan bode terdno in okusno ter imel ob enem svinčnik. Stal bode 50 kr., po pošti poslan 52 kr. Naročila sprejema odbor učit. društva za slov. Štajar v Ljutomeru.

Konec leta si navadno kupimo kak koledar. Ako bode „napovedani koledar“ o pravem času, skrajni čas je mesca decembra, gotov, ga bode marsikdo kupil, zato pa je treba, da gre še ta mesec v tisek. — Sicer se bode zakasnil.

— Okrajno učiteljsko zborovanje za Ptuj, Ormuž, Rogatec, Ljutomer in Zgornjo-Radgono bode 16., 17. in 18. t. m. v Ptujem v mestni kazini. Začetek vselej ob 8. uri. Program obsega 20 točk in ko bi vdeleževalci, vzemimo, da se čisto nič ne utrudijo, vse točke temeljito obravnavali, niso gotovi v 8. dneh.

Pri tej priliki 16. avgusta na večer hoče zborovati tudi učit. društvo za slovenski Štajar, v čitalniški dvorani ob 8. uri zvečer. Na dnevnem redu je: Nagovor predsednika; 2. poročilo tajnikovo; 3. poročilo blagajnikovo; 4. volitev treh pregledovalcev računa; 5. pogovor o prihodnjem društvenem delovanju; 6. določevanje društvenega doneska za bodoče leto; 7. določevanje kraja za društveni sedež in za bodoči občni zbor; 8. volitev predsednika in 14 odbornikov. Po zboru skupna večerja in zabava. — Vabijo se učiteljski prijatelji.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V okraji Rudolf. Na 1razredni šoli v Poljanici (Pöllandl) učit. služba, l. p. 450 gl. in stanovanje. Prošnje do 20. avgusta krajnemu šolsk. svetu. — V okraji Litij. Na 2razr. šoli v Zagorji pri Savi a) služba nadučit., l. p. 500 gl., opr. dokl. 50 gl., b) učit. služba 500 gl.; na 1razredni šoli v Kresnicah učit. služba, l. p. 400 gl.; na 3razr. šoli v Višnjegori a) naduč. služba 600 gl., oprav. dokl. 100 gl., b) učit. služba, 500 gl. l. p., c) učiteljska služba, l. p. 450 gl.; na 2razr. šoli v Šent-Vidu pri Zatični učit. služba, l. p. 400 gl.; v Šmartnem pri Litiji a) 2 učit. služeb po 450 gl., b) učiteljska služba, l. p. 400 gl. Pri razpisanih službah je prosto stanovanje samo v Višnjegori za učiteljico ne, in za učitelja v Šentvidu tudi ne. Prošnje do 2. septembra krajnemu šolskemu svetu.

*V Rud. Milic-evi tiskarni v Ljubljani je ravno-
kar na svitlo prišla:*

Sveta maša

*za sopran, alt, tenor in bas. Besede Fr. Marn-ove.
Vglasbil Lavoslav Belar. Cena 50 kr.*